

Helena Leppänen
KERÄILIJÄN
AARTEET

MUMMILAAKSO ARABIASSA

WSOY

Helena Leppänen

KERÄILIJÄN AARTEET

MUUMILAAKSO
ARABIASSA

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

© Helena Leppänen ja WSOY 2014

Sitaatit ja piirrookset © Moomin Characters Ltd™

Tekijä on saanut tukea WSOY:n kirjallisuussäätiöltä
tämän kirjan tekemiseen.

Kuvälähteet sivulla 150

Graafinen suunnittelu Sinikka Jönsson / Vinttikonttori Oy
Toimitus Elsi Saariaho

ISBN 978-951-0-40204-7

Painettu EU:ssa

Sisällys

Aluksi	7
Aito, autenttinen ja ankara Tove Jansson	11
Tovet ja Muumit	15
Muumimukin pitkä matka	23
Keräilijän muumifilosofiaa	29
Hulluna Muumeihin	33
Mokoman hevit Muumit	34
Esi-isien kaipuu	38
Järjetön muumimukiaddiktio	42
Rauhan asialla	46
Pakatkaa MUKIT – lähemme retkelle	49
KULHOT pöytään, soppa saapuu	73
Kas LAUTANEN, kaksi- vai yksipuolinen?	91
Pienimmille PIKKU KIPOT	103
Tuo LASIT, KANNUSSA on mehua	109
KATTILAT ja TUOTESARJAT	115
VEITSET, HAARUKAT, LUSIKAT, onko niitä tusina?	123
Yksillä, kaksilla SAKSILLA leikkaa	131
Paljastuiko paketista LAUTASMUISTO, MINIMUUMI vai jotain ihan MUUTA?	135
Lopuksi	146
Kirjallisuutta ja lähteet	149

Aluksi

Me ihmiset säilytämme ja keräämme esineitä, jotka muistuttavat meitä menneistä tapahtumista tai ihmisistä. Annamme toisillemme lahjoja muistuttamaan tärkeistä tilanteista ja niihin liittyvistä henkilöistä. Muumi-hahmoilla kuvioidut astiat ovat nykykulttuurissamme muodostuneet esineiksi, jotka sopivat moniin elämänvaiheisiin ja -tilanteisiin. Muumikin voi antaa lahjaksi melkein milloin vain, oli sitten kyse lapsen syntymästä tai henkilön myöhemmistä syntymäpäivistä, aikuistumisesta, ammattiin valmistumisesta, kihlautumisesta, häistä tai eläkkeelle jäämisestä.

Muumimukien avulla voimme muistaa, muistella ja kertoa jotain merkitsevää toisillemme. Niihin liittyy paljon tunteita ja tarinoita omasta elämästämme. Mukien kuva-aiheet vaikuttavat tunteisiimme myös muumitarinoiden ansiosta, jotka saattavat vaikuttaa meihin voimakkaasti. Muumimukeja on melkein kaikissa kodeissa, mutta jotkut meistä keräävät niitä muita intohimoisemmin, he ovat hulluna muumeihin.

Muumihahmot tulivat Arabian tehtaan posliinisten lastenastioiden koristeaiheeksi hetkiseksi jo 1950-luvun loppupuolella, kun Tove Jansson (1914–2001) suunnitteli koris-

teet sekä pieneen mukiin että syvään ja matalaan lautaseen. Nykyisin Arabian valmis- tuksessa oleva muumisarja tuli markkinoille 1990 laajentuen lastenastioista seinälaattoihin, Teeman mukeihin, lautasiin, kulhoihin ja kannuihin sekä 2000-luvulla myös litalan la- seihin, Hackmanin aterimiin ja Fiskarsin sakiin. Nykyään kaikki mainitut valmistajat kuu- luvat Fiskars-konserniin.

Tähän kirjaan on koottu yhteen nämä ke- räilijöiden rakastamat muumiaiheiset kodin käyttöesineet sekä koriste-esineistöä Ara- bian tuotannosta. Muumituotteiden luojina esitellään kaksi Tovea, alkuperäisten muu- mikuvien piirtäjä, kansainvälisesti tunnet- tu taiteilija, kirjailija ja kuvittaja Tove Jansson sekä keraamikko, astiamuotoilija Tove Slot- te, joka 25 vuotta sitten sai tehtäväkseen sovittaa Janssonin kuvituskuvat keraami- siin muotoihin. Muumimukin matka Arabian tuolloisen tuotepäällikön Christel Vaener- bergin syksyllä 1988 syntyneestä ideasta nykypäivään on pitkä ja menestyksenkäs. Idean äiti ansaitsee oman lukunsa, jossa myös tuotantopäällikkö Minna Mertsalmi ja viestintäpäällikkö Nina Colliander kertovat muumituotteiden nykypäivästä.

Tove Jansson on muumiteoksissaan kuvannut sitä kaipuuta ja etsintää, jota löytyy jokaisen lapsuutensa taakseen jättäneen aikuisen sisimmästä. Janssonin luomat tarinat ja niiden kuvitukset eivät kuitenkaan ole vain rikkumattoman perheonnen, rakkauden ja turvallisuuden kuvauksia, vaan mielikuvitushahmot joutuvat vaikeisiin haasteisiin paitsi ulkoisten uhkien takia myös oman vapaudennälkensä ja seikkailunhalunsa johdattamina.

Muumihahmojen inhimilliset ominaisuudet ja ongelmatilanteet pysähdyttävät, ne saavat meidät peilaamaan omaa itseämme, identiteettiämme, arvojamme ja elämänvalintojamme niihin. Muumifilosofiasta on tullut oma tutkimusalueensa ja se avaa kiintoisia näkökulmia myös keräilyyn. Muumimukin kohdalla ei siis ole kyse mistä tahansa kupista, vaan maagisesta taika-astiasta, joka kantaa mukanaan olemassaolon problematiikkaa ja sen myötä jokaista askarruttavaa kysymystä: kuka minä olen?

Muumiaiheisissa kodin käyttöastioissa yhdistyy Janssonin tarinoiden kiehtova maailma, muumihahmojen symbolisuus ja astioiden ikiaikainen tehtävä olla hiljaisina todistajina mukana käyttäjiensä elämässä. Astiat ovat läsnä ihmisten jakamissa yhteisissä hetkissä niin arjen kiireisissä aamiaispöydissä kuin sukujuhlien kahvikekkereissä. Varsinkin

lapsuudessa käytetyt astiat, samoin kuin luetut sadut ja tarinat voivat säilyä alitajunnassa ja pulpahtaa pintaan myöhemmissä kohtauksissa. Monen nykypäivän muumiharrastajan keräilyinto juontaa juurensa omasta lapsuudesta tai on syttynyt oman lapsen kautta.

Muumiastioiden keräilijät ovat kuitenkin yhtä sekalaista joukkoa kuin Muumilaakson asukkaatkin. Keräilijän ja keräilyesineen välinen suhde koostuu pitkälti ihmisen omista kokemuksista, mielikuvista ja tuntemuksista. Keräilymotiivit ovat siten hyvin yksilöllisiä ja vaikeasti luokiteltavissa. Tämän vuoksi on aina kiinnostavaa kuulla, mikä ketäkin muumimukissa kiehtoo. Tässä kirjassa keräilijän ääni tulee esiin neljän henkilön, Marko Annalan, Eva Monthénin, Minna Jääskelän ja Mervi Hongiston, kautta. He kertoivat, miksi ovat hulluina juuri muumeihin.

Keräilijöiden iloksi kirjan pääosassa ovat esinekuvat, joita tuotetiedot täydentävät. Tämä on kirja muumiastioiden tarpeellisuudesta.

- Antakaa juhlien jatkua. Minä näytän teille taikoja. Jokainen saa oman taikatemppunsa. Olkaa hyvä ja toivokaa! Muumiherrasväki ensin. Muumimamma epäroi hieman.

- Pitääkö sen olla näkyviä esineitä, hän kysyi, – vai ajatuksia? Jos herra käsittää mitä tarkoitan.

- Totta kai, Taikuri sanoi. – Tavarat ovat tietenkin helpompia, mutta kyllä ajatuksetkin käyvät laatuun.

- Siinä tapauksessa minä toivoisin, ettei Muumipeikko surisi enää Nuuskamuikkusta, Muumimamma sanoi.

- Minä en tiennyt, että se näkyy minusta, Muumipeikko sanoi kuono punastuen. Mutta Taikuri heilautti viittaansa, ja heti suru lennähti pois Muumipeikon sydäimestä. Kaipaus muuttui vain odotukseksi, ja se tuntui paljon paremmalta.

- Minulla on aate! Muumipeikko huusi. – Kiltti Taikuri, anna koko ruokapöydän kaikkine herkkuineen lentää sinne, missä Nuuskamuikkunen juuri tällä hetkellä lieneekin! Samassa silmänräpäyksessä pöytä kohosi puunlatvojen välitse ja alkoi lepattaa kohti etelää pannukakkuineen, hilloineen, hedelmineen ja kukkineen ja juomineen ja karamelleineen. Siinä meni Piisamirotan kirjakin, jonka hän oli laskenut pöydänkulmalle.

- Voi sentään, sanoi Piisamirotta. – Minä pyydän saada kirjani taituiksi takaisin heti paikalla!

- Tehty mikä tehty! Taikuri sanoi. – Mutta herra saa uuden kirjan. Olkaa hyvä!

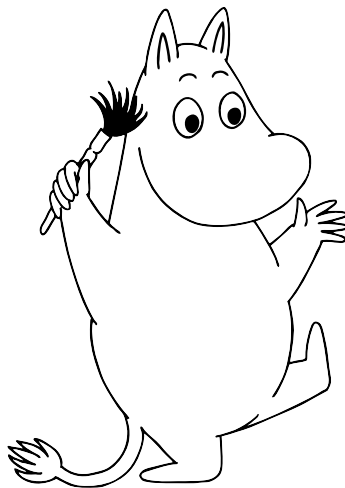
- "Kaiken tarpeellisuudesta", Piisamirotta luki. – Mutta tähän on aivan väärin! Minun kirjani käsitteli kaiken tarpeettomuutta! Mutta Taikuri vain nauroi.

Taikurin hattu (s. 134–135)

Aito, autenttinen ja ankara Tove Jansson

Helsingissä 9. elokuuta 1914 syntyneestä Tove Janssonista on jo hänen elinaikanaan kirjoitettu paljon. Hänen kuvitustöitään, maalauksiaan ja kirjallista tuotantoaan on analysoitu eri näkökulmista ja tutkittu useamman väitöskirjan verran. Tove Jansson kuoli 87-vuotiaana vuonna 2001, mutta yhä vielä hänestä tehdään tutkimuksia ja hänestä kirjoitetaan. Vuonna 2008 ilmestynyt Tukholman yliopiston kirjallisuustieteen professori Boel Westinin kirjoittama teos *Tove Jansson, Sanat, kuvat, elämä* ja 2013 ilmestynyt Helsingin kaupungin taidemuseon ja Nykytaiteen museon Kiasman entisen johtajan, taidehistorioitsija Tuula Karjalaisen laatima elä-

mäkerta *Tove Jansson, Tee työtä ja rakasta* antavat kohteestaan monipuolisen ja toisiaan täydentävän kokonaiskuvan.

Nyt 2014, käsillä olevan kirjan julkaisuvuonna, on kulunut sata vuotta Janssonin syntymästä ja siinä jälleen syy juhlateoksiin, muisteluun, uudelleen arviointiin. Yhtenä juhluvuoden kirjoittajista uppouduin viikkokausiksi taustatyötä varten hankkimaani Jansson-aineistoon. Kun sitten vihdoin istuin tietokoneen ääreen, en pystynyt kirjoittamaan kuuluisasta kohteestani yhtään mitään. Mitä sellaista voisi Tove Janssonista vielä sanoa, mitä ei olisi jo sanottu?! Päätin lopulta hyväksyä sen, että paljon jo sanottua on

pakko lainata ja toistaa tässäkin teoksessa, mutta päätin hyväksyä myös omien tulkintojeni mahdollisuuden.

Aitous – Tove Janssonin töistä minulle välittyvä voimakkaasti hänen kykynsä olla aidosti se, mikä on. Ajattelen, että hänet on lapsena todella nähty, kuultu ja hyväksytty juuri sellaisena kuin hän oli. Hänen olemassa olemisen tapaansa on arvostettu ja häntä on kannustettu luottamaan omiin kykyihinsä ja omaan kokemukseensa varmimpana tietona todellisuudesta.

Autentisuus – Tove oli töissään uskollinen omalle persoonalleen. Ulkoisen maailman paineet eivät vieneet hänen omaa sisäistä voimaansa. Vain itseensä ja omaan kokemukseensa luottavalle luovuus mahdollistuu siinä mitassa ja monimuotoisuudessa, mitä Janssonin tuotanto osoittaa. Tove-lapsi ei ollut taitelijavanhempiensä, Faffanin ja Hamin eli kuvanveistäjän Victor Janssonin (1886–1958) ja kuvittajan Signe Hammarsten Janssonin (1882–1970) jatke, vaan yksilö, oma itse. Elämä boheemin ja seikkailunhaluisen isän sekä ymmärtävän ja läsnä olevan äidin luomassa

kodissa antoi riittävästi sekä turvaa että henkistä ja fyysistä liikkumatilaa, vapautta.

Tove Jansson kertoi monessa yhteydessä, että taitelijan ammatti oli hänelle itsestään selvyyttä. Taitelijaksi kasvamista tuki se, että koko perhe, vanhemmat, Tove ja nuoremmat veljet Per Olof (s. 1920) ja Lars (1926–2000), keskustelivat aina toistensa töistä. Vaikka teini-ikäisen Toven kuvituksia, pilapiir-

roksia ja kertomuksia jo julkaistiin lehdissä, lähti hän määrätietoisesti opiskelemaan taidealaa ensin Tukholmaan, sitten Helsinkiin ja lopulta Pariisiin.

Ankaruus – tarve ilmaista omia tunteitaan koko inhimillisen tunneskaalan mitalla näkyy Janssonin ankarassa sisäisessä rehellisyydessä ja vastuullisuudessa. Lapsillekaan suunnatuissa tarinoissa

hän ei ilmennä vain helposti nieltäviä positiivisia tunteita ja siloteltuja ongelmanratkaisuja. Keskenään hyvin erilaisten ja usein toisiaan ymmärtämättömien otusten kautta paljastuu sekä hankalia kohtaamisia että otusten sisäisiä pelkoja, häpeää ja syyllisyyttä, niitä tunteista ikävempiä, joiden kanssa nuo otukset – ja lukija – joutuvat elämään.

Myös Janssonin aikuisille suunnatuissa novelleissa hyvin arkisten asioiden avulla lukija samastaa itsensä nopeasti kuvattuun henkilöhahmoon ja hänen tunnetilaansa. Esimerkiksi *Kesäkirjassa (Sommarboken)* Jansson puhuu tunteilematta vanhuudesta ja lapsuudesta, mutta lukija totisesti tuntee nahoissaan kaiken sen harmin, surun ja voimattomuuden, mitä raihaistuminen ja liikkumisen vaikeutuminen tuovat vanhalle ihmiselle tai muistaa miten hämmäntävältä tuntui, kun lapsena joutui sisäiseen ristiriitaan joissain arjen valintatilanteissa.

Boel Westinin mukaan Janssonilla oli erikoiskyky, joka teki hänestä kirjailijana kuolematottoman: hän kykeni luomaan henkilökohtaisen yhteyden lukijaansa. Nykypäivänäkin lukija kokee, että juuri hänet on valittu kuulemaan juuri tämä tarina. Sanallisesti Jansson pystyy maalaamaan mieleemme kankaalle elämän värejä, rajatiloja, liikettä, muutosta. Janssonin poikkitaiteellisuus tulee esiin varsinkin muumitarinoissa, joissa sanojen ja kuvien yhteisvaikutus on tärkeää. Kaikkea ei kuitenkaan kuvata, eikä selitetä puhki, lukijan mielikuvitukselle jää aina tilaa. Joskus kuvitus keventää tekstin pelottavuutta, joskus teksti kuvan.

Jatkuva kiinnostus Tove Janssonia kohtaan ja hänen suosionsa salaisuus piilee mielestäni siinä, että hän on teostensa kautta

yhä vaikuttava ja lahjakas ”personal trainer”, joka harjoituttaa ja liikuttaa säälimättömästi tunnelihaksiamme, niitä syvimpiäkin, jotka helposti piilotetaan ainakin muilta.

Tovet ja Muumit

Muumilaakson esikuva on oikeasti olemassa Tukholman saaristossa saarella, jolla Tove Jansson vietti lapsuutensa kesiä. Toven äidin Tukholmassa asuneet vanhemmat olivat hankkineet saarelta vapaa-ajan talon, joka oli keskellä metsän ja mäennyppylöiden reunustamaa vihreää niittyä. Isovanhempien huvilaa ympäröi rehevä puutarha. Tuosta Toven todellisesta ja turvallisesta paratiisista kertoo ruotsalainen lastenkirjailija Christina Björk, artikkelissaan ”Ruotsin Muumilaakso on yhä loistossaan” teoksessa *Toven matkassa*.

Muumikirjoissa kuvatut meriseikkailut ja majakkasaaret ovat puolestaan syntyneet Pellingin ulkosaariston ansiosta. Saaristo jännittävine säänvaihteluineen viehätti Toven isää. Perhe vietti kesiään karuilla saarilla pikku mökeissä ja luonnonvoimien armoilla, olosuhteissa, joissa uimataito sekä veneen ja kalastusvälineiden hallinta olivat arvossaan.

Kovissa ukkosmyrskyissä tehdyt veneretket antoivat Tovellet voimakkaita elämyksiä. Saarella hän saattoi myös vaellella yksinään, kiipeillä puissa ja etsiä rannoilta myrskyn kuljettamia tavaroita. Rakkaus saaristoon säilyi myös aikuisiällä ja Tove Jansson rakennutti kumppaninsa Tuulikki Pietilän kanssa mökin kaukaiseen saareen, Klovharuun, jossa he viipyivät varhaisesta keväästä joskus jopa talven tuloon asti.

Materiaalia taiteeseensa Tove löysi läheltä, omasta elämästään ja lukemistaan kirjoista. Lapsesta asti hän nautti lukemisesta ja japanilaisen tutkijan Mami Adaschin mukaan maailmankirjallisuuden klassikkojen tunteminen näkyy Janssonin teksteissä (”Klassikkojen lukemisesta”, teoksessa *Toven matkassa*). Muumitarinoiden taustalta voidaan myös tutkija-kirjailija Salme Aejmelaeuksen mielestä löytää esimerkiksi Tartzanin ja Huckleberry

Finnin seikkailuja, Ihmemaassa vierailut Liisa ja sanoilla leikkitelevä Nalle Puh olivat Janssonille tuttuja samoin kuin Jules Vernen ja Ray Brandburyn kuvaukset maailmanlopusta (*Kun lyhdyt syttyvät*).

Muumipeikon visuaalinen hahmo ei syntynyt hetkessä, vaan hitaasti 1930- ja 1940-lukujen mittaan erilaisista aineksista

yhdistysten. Siinä on mukana sitä maailman ruminta oliota, jonka Tove Jansson piirsi ulko-huussin seinään (veljelleen Immanuel Kantia koskevasta väittelystä vihastuneena), siinä on viitteitä tukholmalaisen on kuvailemasta uunin takana asustavasta muumista, joka vahtii ruokakomeroa, lisäksi siinä on sekä valkoista haamumaista hattivattia

että mustaa snork-otusta, jotka ilmestyivät Toven päiväkirjoihin. Vuodesta 1944 lähtien Tove Jansson piirsi *Garm*-lehdelle tekemiinsä pilakuviin muumipeikkoa muistuttavan nimimerkkihahmon.

Hahmo haki paitsi muotoaan myös nimeään. Kun talvi- ja jatkosodan kauhut saivat Janssonin pakeneman fantasian maailmaan ja kirjoittamaan ensimmäisen muumikirjan, halusi kustantaja nimetä pääosan esittäjän pikkupeikoksi. Kirja ilmestyi 1945 ni-

mellä *Småtrollen och den stora översvämningen* (Pikkupeikko ja suuri tuhotulva, joka suomennettiin vasta 1991 nimellä *Muumit ja suuri tuhotulva*). Mumintrollet/Muumipeikko-nimeä pidettiin vieraana, se kuitenkin hyväksyttiin seuraavan kirjan, 1946 ilmestyneen *Kometjakten* (suom. *Muumipeikko ja pyrstötähti*) myötä.

Jansson oli sitä mieltä, että lapset tarvitsevat monia erilaisia samastumiskohteita, ja siksi muumikirjat vilisevät outoja otuksia ja erikoisia hahmoja muumien ydinperheen lisäksi. Hahmoista voi tunnistaa tuttavansa ja työnantajansa ja, mikä parasta ja pahinta, itsensä sanoo muumeista väitellyt tohtori Sirke Happonen. Hänen laatimansa *Muumiopas* esittelee yli

sata Janssonin kirjoista ja piirroksista tuttua hahmoa ja hahmotyyppiä.

Vuosina 1945–1980 Tove Jansson kirjoitti kahdeksan muumiromaania ja yhden muuminovellikokoelman sekä neljä kuvakirjaa. Muumikirjoja on käännetty tähän mennessä 43 eri kielelle. Muumisarjakuvat alkoivat ilmestyä Englannissa *The Evening News* -lehdessä 1954 Toven tehtyä kuusivuotisen sopimuksen lehden kanssa. Pitkäaikaisessa urakassa Tovea alkoi avustaa hänen nuorin

veljensä Lars, joka ensin käänsi ruotsinkieliset tekstit englanniksi, sitten käsikirjoitti ja 1950-luvun lopusta vuoteen 1975 asti myös piirsi sarjakuvat. Ruotsalaisen kirjallisuuden professorin Boel Westinin teos *Familjen i dalen, Tove Janssons muminvärld* on ehkä perusteellisin muumiromaaniin tulkinta. Juhani Tolvanen taas on analysoinut sarjakuvia kirjassaan *Muumisisarukset Tove ja Lars Jansson – Muumipeikko-sarjakuvan tarina*.

Kuvittamiseen liittyy monia koristeellisuuden ja koristamisen elementtejä, joita on nähtävissä niin Janssonin suunnittelemissa kirjan kansissa kuin pilakuvissakin. Hänen muumiaiheisissa kuvakirjoissaan jopa henkilöhahmot muodostavat toisinaan koristeellisia pintoja. Tätäkään taustaa vasten ei ole ihme, että muumihahmoista on kasvanut suosittu koristekavalkadi moniin eri materiaaleista valmistettuihin tuotteisiin.

1950-luvun puolivälissä Helsingin Stockmann ja Tukholman NK-tavaratalo järjestivät näytettävät mainoskampanjat myyntiin tulleista muumituotteista. Ne vaikuttivat osaltaan ensimmäisen muumibuumin syntymiseen. Stockmannin teemaviikko ”Muumipeikot vapaalla” sai syksyllä 1956 liikkeelle 50 000 ihmistä. Tove Jansson valvoi itse muumiaiheiden käyttöä tuotteissa ja niiden taiteellista laatua, mutta suosio oli väliillä lähes uuvuttavaa. Muumipeikko esiintyi hänen mielestään

jo tuolloin liian monissa yhteyksissä ja hän pelkäsi yleisön kyllästymistä. Liikekirjeenvaihdon lisäksi menestys synnytti myös suuren määrän fanipostia ja valtavasti työtä; Jansson pyrki lähettämään jokaiselle häntä lähetyneelle ihailijalleen käsin kirjoitetun kirjeen.

Muumihahmot designtuotteisiin

Ensimmäisen muumibuumin aikana tulivat myyntiin Janssonin Ham-äidin Arabia tehtaalle muotoilemat yhdeksän keraamista figuria sekä Kaj Franckin suunnittelema muki ja tuotannosta valitut kaksi lautasta, joita koristivat Tove Janssonin piirtämät Muumipeikko- ja Niiskuneiti-kuviot täydennettyinä Nip-sulla, Pikku Myyllä ja Homssulla. Suurempi buumi alkoi kuitenkin vasta 1990, kun Arabian ”Tervetuloa Muumilaaksoon” -kokoelma lanseerattiin syyskuussa Tukholmassa ja joulukuussa Helsingissä. Nostetta tähän buumiin loi helsinkiläisen Dennis Livsonin tuotama ja Japanissa valmistettu piirrosanimaatiosarja *Muumilaakson tarinoita*. Animaation ensimmäinen jakso näytettiin Ylen televisio-kanavalla syyskuussa 1991 ja uusinnat pyörivät edelleen eri kanavilla.

Kaikki Arabian käyttämät muumiaiheet perustuvat alkuperäisiin Tove ja Lars Janssonin piirtämiin kuviin. Idean niiden uudes-

ta soveltamisesta keraamiseen tuotantoon keksi Arabian silloinen tuotepäällikkö Christel Vaenerberg. Häneltä Arabian tehtaan (nykyisin Fiskars-konsernin omistuksessa oleva Helsingin keramiikkatehdas) suunnittelija Tove Slotte sai ensimmäisen muumeihin liittyvän toimeksiantonsa 1989. Hän lähti etsimään romaani-, kuva- ja sarjakuvakirjoista astioihin sovitettavia aiheita ja tekemään niistä luonnoksia.

Kirjassa *Muumit Arabiassa. Keraamisia tarinoita 1957–2005* Tove Slotte kertoo elävästi muistojaan Tove Janssonin tapaamisesta ja prosessin etenemisestä kohti tuotantoa. Alkuvaiheessa ehdotetut aiheet hyväksyi vielä Tove Jansson itse, mutta myöhemmin Lars Jansson. Nykyisin Erja Sandell Moomin Charactersista tarkastaa tuotteisiin tulevat kuvat ja tarvittaessa keskustelee niistä myös Sophia Janssonin kanssa, joka on Larsin tytär ja Moomin Characters -yhtiön luova johtaja.

Vuoden 1990 ”Tervetuloa Muumilaaksoon” -kokoelma sisälsi kannettavaan laatikkoon pakatun lastenastiaston, johon kuului Richard Lindhin muotoilemat RL-muki ja -lautanen (1983), oman kokonaisuutensa muodostivat neljä Kaj Franckin Teema-mukia (BAU-malli, 1979–1980), joissa seikkailivat mustavalkoiset muumihahmot. Kokoelman koriste-esineinä lanseerattiin kuusi seinälau-

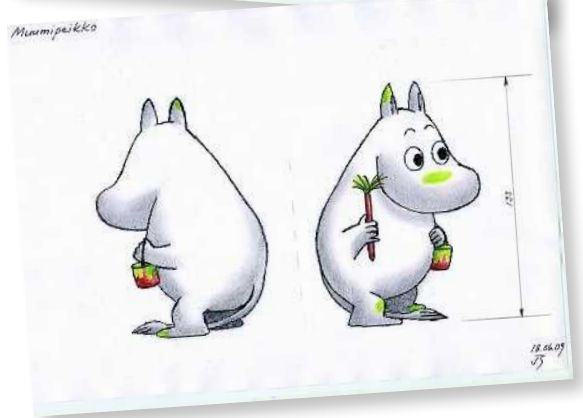
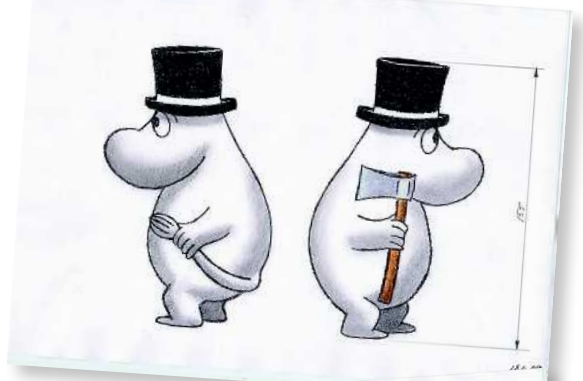
tasta ja yksi vuosilautanen pakkauksineen sekä Tuulikki Pietilän muotoilemat figuurit. Isompana, 19–12 cm korkeina valmistettiin ensin Muumipappa, Muumimamma, Muumi-peikko ja Niiskuneiti ja pian joukkoon liittyivät myös Pikku Myy ja Tuu-tikki. Ensimmäinen mainitusta tehtiin 1992 myös pienemmät miniversiot.

Muumituotteiden menestys on ollut Suomessa huima, se on laajentunut Pohjoismaissa ja Japanissa sen voi sanoa olevan valtaisa. Tove Slotte on työstänyt muumihahmoja jo neljännesvuosisadan ajan. Ainoastaan esikoisen syntymän aikaan hänen sijaisenaan toimi muotoilija Camilla Moberg, joka luonnosteli kuuden kappaleen kehyslaattasarjan, kuusi seinälautasta ja neljä mukia vuoden 1991 kokoelmaan.

Käytännöksi on muodostunut 1–2 uuden mukikuvion suunnittelu vuodessa sekä kesän ja talven sesonkimukit, jotka ovat myynnissä vain rajatun ajan. Näiden lisäksi tulevat lisäesineet, kuten lautaset, kulhot, kannut, piparipurkit, kakkuvadit jne. Tove Slotte sommittelee myös juomalasiin, aterimien ja saksien muumikuviot. Uudistusten ja uutuustuotteiden myötä valikoimasta saattaa poistua joitakin vanhimpia malleja.

Tuotteiden valmistus tapahtuu Suomen lisäksi Fiskars-konsernin kumppanuusvalmistajien tehtailla, mutta suunnittelu ja laadunvalvonta ovat tiukasti kotimaassa. Tove Slotten pitkää kokemusta ja taiteellista näkemystä koristeaiheiden sijoittelusta, ymmärrystä seripainoprosessista ja teollisesta valmistuksesta tarvitaan laadun ylläpitämisessä. Yhä edelleen hän aloittaa jokaisen toimeksiantonsa selaamalla läpi muumikirjallisuutta, vaikka osaakin sen jo melkein ulkoa.

Uuden kuva-aiheen luonnos valmistuu Toven piirustuspöydällä kaksi vuotta aikaisemmin kuin esine tulee myyntiin. Muotoilijalla on siten jatkuvasti useita varjeltavia muumialaisuuksia hallussaan. Aluksi hän sai hyvin vapaasti ehdottaa uusia kuva-aiheita. Mitä suositumpia muumeista on tullut, sitä tiukemmaksi tuotantoon valittavien kuvien seula on Toven mielestä muuttunut. Toimeksiantojen sisältöjä mietitään nyt entistä

tarkemmin ja työjäljeltä vaaditaan enemmän, kertoo hän.

Värien valinta taas oli aluksi vaikeaa jo pelkästään sen vuoksi, että alkuperäiset kuvat ovat pääosin mustavalkoisia. Myös painotekniikka ja keraaminen polttoprosessi sanelivat rajansa värityksille. Sarjan edetessä värivalinnat ovat helpottuneet, koska jo olemassa oleva väriskaala on tuonut sekä teknistä kokemusta että visuaalista vertailupintaa.

Fiskarsin viestintäpäällikkö Nina Collanderin mukaan vuorovaikutteisuus ja kaksi-suuntainen viestintä kuluttajien ja valmistajan välillä perustuu pääosin sosiaaliseen mediaan ja erilaisten fokusryhmien kuulemiseen. Monet muumifanit lähettävät viestejä toiveistaan ja näitä halutaan kuulla ja huomioida mahdollisuuksien mukaan. Lisenssisopimukset kuitenkin sitovat tiettyihin ehtoihin ja niiden vuoksi esimerkiksi vain alkuperäisissä Tove ja Lars Janssonin kuvittamissa muumitarinoissa esiintyviä hahmoja voidaan ottaa mukaan.

Tove Slotte uudisti muumifiguurit vuonna 2010, vasemmalla luonnoksia, oikealla savisten hahmomallien valmistusta.

ARABIA
FINLAND

Arabia

Kirja-aarre muumiastioiden ystävälle ja keräilijöille!

Taiteilija Tove Janssonin (1914–2001) luoman Muumilaakson eriskummallinen väki asettui Arabian lastenastiaston koristeaiheeksi ja keraamisten pienoisfiguurien malliksi ensimmäisen kerran jo 1950-luvulla. Huippumenestykseen muumiastiat nousivat 1990-luvulla, ja niistä on tullut myös monen intohimoinen keräilykohde.

Tämä kirja esittelee Arabian, litalan, Hackmanin ja Fiskarsin brändien alla tuotetut astiat, aterimet, sakset ja koriste-esineet, jotka Muumilaakson väki on hahmoillaan valloittanut vuosina 1957–2014. Neljä keräilijätarinaa valottaa sitä, mikä tekee muumituotteista niin haluttavia.

© MOOMIN CHARACTERS™

76.3 www.wsoy.fi
ISBN 978-951-0-40204-7

